

SAMTALERI LÆRERVEJLEDNING

LEKTION 3 – AT INTRODUCERE ET EMNE

Før man går i gang med denne lektion er det nødvendigt at læse den generelle lærervejledning der forklarer undervisningskonceptet.

Denne lektion handler om at *introducere et samtaleemne*. Hvilke udtryk kan man bruge når man gerne vil starte en samtale om noget? Og på hvilke måder kan man inddrage et nyt emne?

I **Opgave 1** vises tre samtalebidder med autentiske eksempler på hvordan man kan introducere et emne. Den første samtale er en telefonsamtale mellem Bolette og Mor hvor Bolette introducerer et emne ved at spørge ind til det. De næste optagelser stammer fra en mødregruppe der drikker kaffe (dias 2) og to fyre der drikker øl (dias 3). I begge disse eksempler bliver emnerne introduceret ved at en samtaledeltager selv bringer det på banen.

I alle sekvenser er der fokus på hvordan man kan **introducere et samtaleemne** (udtryk der er med til at skabe et nyt fokus for samtaleforløbet) samt **faste udtryk** (hyppige talesprogs vendinger).

Lærervejledningen består af en detaljeret oversigt over de samtaletræk og faste udtryk der optræder. Det er ikke meningen at det hele bliver gennemgået, men at underviseren vælger fra de forskellige skemaer og belyser, hvordan udtrykkene bruges.

I **Opgave 2** skal kursisterne skabe deres egne dialoger med udgangspunkt i dialogeksemplerne. Se mere under opgavebeskrivelsen længere nede.

Læringsmål

Efter denne lektion skal kursisterne:

- kunne identificere og bruge almindelige udtryk til at introducere et samtaleemne
- vide hvad man siger når man gerne vil skabe et nyt samtalefokus

SAMTALERI LÆRERVEJLEDNING
LEKTION 3 – AT INTRODUCERE ET EMNE

Opgave 1 – Dialogeksempel

Ved hvert samtalestop gennemgår underviser og holdet samtalesekvensen. Underviser stiller spørgsmål og holdet skal regne ud hvad der bliver sagt i næste linje - gerne 2 og 2. Bagefter spørger underviser ind til de forskellige måder at **indlede et samtaleemne** og gennemgår **faste udtryk**. Først herefter går man videre til næste samtalesekvens.

Dialogeksempel 1 (l. 10-24)

Mor og Bolette taler i telefon. Bolette indleder samtalen og introducerer emnet (briller) i l. 10-11. Holdet skal identificere de udtryk hun bruger og give et bud på hvad Mor kan svare.

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 11	Hvordan indleder Bolette samtalen?		
	Hvilke ord bruger hun? (svar: nå må jeg høre, hva er det for nogen)		
	Hvordan tror I Mor svarer?		
	samtaletræk/faste udtryk		Funktion/betydning
	l. 10	Nå må jeg høre?	Indleder samtalen (åbent spørgsmål)
	l. 7	Hva er det for nogen...	Introducerer emne (specifikt spørgsmål)

Mor svarer i l. 13 og begynder at fortælle om hvordan hun fik købt sine briller. Imens lytter Bolette aktivt (l. 15 og 19). Holdet skal forklare hvad Bolette gør i l. 15 og 19.

I l. 21 gentager Mor samtalefokuset (*briller med glas*) og nævner prisen (*trehundrefemoghalvfems*). Holdet skal gætte på hvad Bolette kan sige i l. 24.

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 23	Hvad siger Bolette? (l. 15 og 19) (svar: ja, ja)		
	Hvordan tror I Bolette svarer på l. 23?		
	samtaletræk/faste udtryk		Funktion/betydning
	l. 13	Nå men	Begynder historien
	l. 15+19	Ja, ja	Minimalrespons. Bolette lytter
	l. 21	Og der ku man få <i>briller med glas</i>	gentager samtalefokus

Her slutter samtalen. Bolette kommenterer på Mors historie (*det var da vildt*) – det er uklart om Bolette er overrasket eller om det er ironisk. Lad holdet vurdere hvad de synes.

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 24	Hvordan svarer Bolette?		
	Lyder hun overrasket?		
	samtaletræk/faste udtryk		Funktion/betydning
	l. 24	Det var da vildt	Overraskelse?

SAMTALERI LÆRERVEJLEDNING
LEKTION 3 – AT INTRODUCERE ET EMNE

Dialogeksempel 2 (I. 2069-2084)

Susanne, Dorte og Mia drikker kaffe. De har lige snakket om Mias dovne studiekammerat. Samtalen starter med Susanne snakker om dovne mennesker generelt.

I l. 2069 snakker Susanne videre om emnet dovenskab (*vi har allesammen forskellige måder at indhente viden på*) og pointerer at Mias studiekammerat er doven (*han tager den nemme vej*). Så begynder Susanne at introducere et nyt emne (*altså sådan nogle mennesker*) og skaber en kontrast (*gode at have, men også en pain in the ass*). Hvorfor det? Dette leder op til en fortælling om en personlig oplevelse.

Holdet skal identificere hvordan Susanne introducerer et nyt emne og forklare hvordan man kan se at hun vil fortælle om noget hun selv har oplevet.

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
I. 2075	Hvordan drejer Susanne samtalen over på noget nyt? (svar: hun introducerer <i>sådan nogle mennesker</i>)		
	Hvad skal Susanne til at snakke om? (svar: en personlig oplevelse)		
	samtaletræk/faste udtryk		Funktion/betydning
	I. 2074	<i>Altså sådan nogle mennesker</i>	Introducerer emne
	I. 2074-75	<i>Gode at have, men også en pain in the ass</i>	Skaber kontrast - leder op til en forklaring

SAMTALERI LÆRERVEJLEDNING

LEKTION 3 – AT INTRODUCERE ET EMNE

I l. 2076-77 introducerer Susanne det helt centrale emne (hendes dovne lagermand) hvorefter hun pointerer at det er en god ting (l. 2079). Holdet skal identificere det centrale samtalefokus og forklare hvordan l. 2074-75 har ledt op til det. Derefter skal holdet regne ud at Susanne fortsætter med at forklare *hvorfor* det er rigtig rigtig godt.

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 2079	Hvad er det centrale samtalefokus? (svar: hendes dovne lagermand)		
	Hvordan leder l. 2074-75 op til dette?		
	(svar: det beskriver generelt dovne mennesker som både godt og skidt hvorefter Susanne kommer med et konkret eksempel)		
	Hvordan tror l. Susanne fortsætter?		
	samtaletræk		Funktion
	l. 2076-77	<i>Jeg har en lagermand...</i>	Introducerer samtalefokus
	l. 2077	<i>Tror jeg</i>	Efterstillet subjekt
	l. 2079	<i>Og det er rigtig rigtig godt</i>	Kopulaet er undlades

I l. 2080 forklarer Susanne det gode ved hendes lagermand – nemlig at han opfinder mange kreative ting. I l. 2083 indvender Dorte at han så ikke kan være helt doven. Herefter slutter samtalen. Holdet skal forklare det positive ved lagermanden. Undervise kan også understrege kopula-drop i l. 2083 (*så er han jo ikke helt doven*).

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 2084	Hvad er der positivt ved lagermanden? (svar: at han opfinder ting og er kreativ)		
	samtaletræk		Funktion
	l. 2083	<i>så er han jo ikke helt doven</i>	Kopulaet er undlades

SAMTALERI LÆRERVEJLEDNING
LEKTION 3 – AT INTRODUCERE ET EMNE

Dialogeksempel 2 (l. 1218-1232)

Preben og Thomas sidder og drikker øl. De snakker om at man godt kan køre bil efter to øl. Preben nævner at han selv gør det (l. 1218).

Thomas introducerer et nyt emne i l. 1226 (*der var det der nede på Langeland*). Holdet skal forklare hvordan man kan se at han starter et nyt emne – først med en generel kommentar (så bliver det farligt) og derefter en konkret episode/eksempel. Holdet skal også gætte på hvordan Thomas fortsætter historien. Kan de regne ud at det kommer til at handle om spritkørsel?

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 1224	Hvordan introducerer Thomas det nye emne? (svar: først med en generel kommentar og derefter med et konkret eksempel) Hvordan tror I historien fortsætter?		
	samtaletæk		Funktion
	l. 1223	<i>Så bliver det farligt</i>	Generel kommentar
	l. 1223	<i>Der var det der...</i>	Introducerer konkret episode

I l. 1226 fortsætter Thomas hvorefter Preben afbryder og supplerer historien (l. 1227-28). I l. 1231 spørger Preben ind til de unge fyres bil (*har de kørt så længe i den?*). Holdet skal regne ud hvad Thomas kan svare her og hvad de tror han svarer.

Samtalestop	Spørgsmål til holdet		
l. 1231	Hvordan kan Thomas svare på spørgsmålet? (svar: ja eller nej) Hvad tror I han siger?		
	Samtaletæk/faste udtryk		Funktion/betydning
	l. 1226	<i>Hva var de</i>	Spørgsmål brugt som tøvemærke for at holde taleturen
	l. 1229-30	<i>Kørt ræs</i>	At køre om kap

Thomas svarer på Prebens spørgsmål. Her slutter samtalen. Underviser kan påpege det efterstillede subjekt (jeg) som er typisk for talesprog.

Samtalestop	Samtaletæk		Funktion
l. 1232	l. 1232	<i>For to uger siden tror jeg</i>	Efterstillet subjekt

SAMTALERI LÆRERVEJLEDNING
LEKTION 3 – AT INTRODUCERE ET EMNE

Opgave 2 – kursistdialoger

Efter at have vist hvordan man introducerer et emne i autentiske samtaler er det nu kursisternes tur til at gøre det. Som støtte får kursisterne et hjælpeark med relevante formuleringer/udtryk. Underviseren gennemgår arket. Holdet kan også selv finde på flere eksempler.

Kursister går sammen i små grupper (3-4 personer) og har nu fem minutter til komme på emner som de gerne vil introducere i en samtale.

Nu skal kursisterne selv føre små dialoger omkring de forberedte emner og skiftes til at introducere et emne for derefter at snakke om det. Gruppen noterer sig eksemplerne undervejs. Bagefter snakker gruppen sammen om hvordan samtalen fungerede og hvilke udtryk der blev brugt.